

[📁 חופשה אביבית בגדנסק והסביבה, פולין](#)

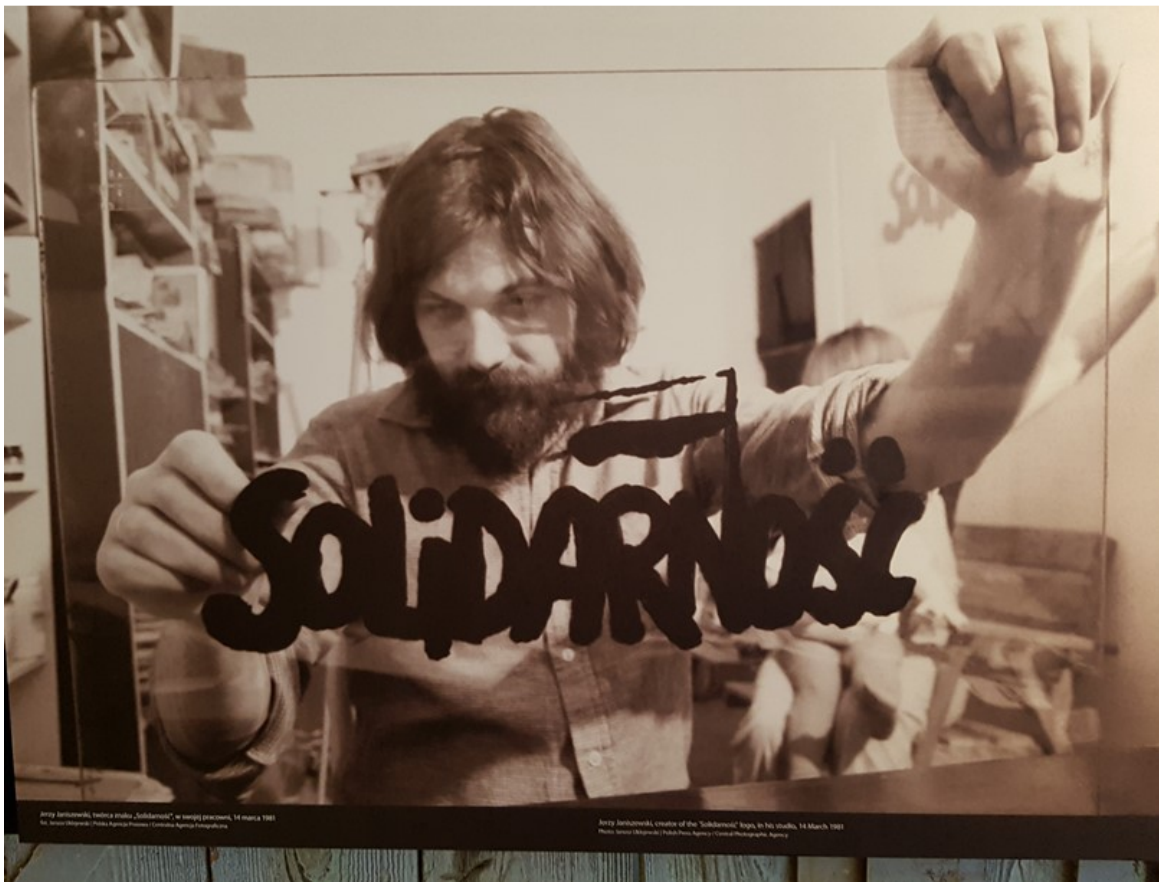
סולידריות – האמת, הסמל ומה שביניהם

[🕒 10 ביוני 2018](#) [🏷 מוזיאונים, קומוניזם](#)

המניע העיקרי לטיולים שלי בארצות מזרח אירופה הוא הקומוניזם. עליתי לארץ בגיל 3 ממוסקבה הסוביטית. בבית גדלתי על דעות המקדשות את החופש האישי ואת זכות הבחירה. דעות אלה תובלו בסיפורים מיתולוגיים על הכישורים והיצירתיות שנדרשו שם בברה"מ כדי לשרוד. כשהורי עלו ארצה, הם סגרו דלת על עולם, שקיוו לא לפגוש עוד. אני בבגרותי מנסה להציץ אליו. תחילה בזהירות, דרך חור המנעול, אחר כך דרך חלון פתוח. אני אפילו מעיזה להכניס את רגלי בדלת פתוחה לכדי חריץ. בכל מקום אני מחפשת את הביטוי היחודי של הקומוניזם למקום. בעיקר מעניין אותי לראות את התמורות שחלו מאז. מעניין אותי לעקוב אחר תהליך השינוי, שלעיתים נסתר מן העין. בנסיעה שלי לגדנסק אני מקווה לפתוח את הדלת לרווחה ולהבין את התהליך שמוטט את המשטר. גדנסק. מספנות. סולידריות. לך ולנסה. איגודים מקצועיים. חופש, שוויון. עולם חדש. מטרטר בראשי מנוע המטוס, כשגלגליו נוגעים במסלול הנחיתה. מחיאות כפיים. המסך עולה על אחד הסיפורים המשמעותיים ביותר בעולם במאה העשרים.



תקציר העובדות תחילה. סולידריות היא איגוד מקצועי שהוקם בשנות ה-80 והונהג בתחילתו על ידי לך ולנסה, חשמלאי במספנות ולימים הנשיא הראשון של פולין הדמוקרטית. הקמת סולידריות שברה את מונופול המפלגה הקומוניסטית כארגון פוליטי יחיד במזרח אירופה. האירגון דגל באי אלימות, זכה למיליוני תומכים בפולין ולברכת הדרך של הכנסייה. כוחו הרב של האיגוד, מיליוני המתפקדים אליו והצלחת השביתות שהכריז ברחבי פולין הביאו את הממשלה בראשות ירוזלסקי להכריז על שלטון צבאי במדינה. כשנה וחצי אחר הקמתו הוצא הארגון מחוץ לחוק וירוזלסקי פתח ברדיפה וכליאת מנהיגיו. עד אמצע שנות השמונים היתה סולידריות ארגון מחתרתי שנתמך בידי הכנסייה וה-CIA. גל שביתות ב-1988 הכריח את הממשלה לפתוח בשיחות עם סולידריות. באפריל 1989 חזרה סולידריות למעמד חוקי והורשתה להשתתף כמפלגה בבחירות. לך ולנסה נבחר בבחירות של 1989 לנשיאות פולין.



קיץ 1980. נתניה. אני בת 10. שעת הצפיה בחדשות בערב היתה כמעט שעת קודש אצלינו בבית. במבואת דירתינו הקטנה ניצבה הטלוויזיה וסביבה היו מתכנסים הורי. אימי היתה באה והולכת, משלבת בין מטלות הבית לבין הצצה בחדשות. אבי היה מרותק לטלוויזיה. ישוב היה ליד שולחן הפורמייקה ששימש כשולחן כתיבה, על ראשו אוזניות, ומשרבט מילים בכתב עגול ומסודר על דף נייר. המילים היו מילים בעברית. הוא היה רושם מילים שלא הכיר. מאוחר יותר היה מחפש את פירושן במילון, או פשוט שואל אותנו – הילדים. הוא היה רושם גם ביטויים יפים, כדי לשבץ אותם בזהירות בשיחה. ערבי ילדותי משובצים בקטעי חדשות בשחור לבן אילמים. כך גם עקבתי אחרי מאורעות המספנות של גדנסק: מסות של אנשים, שערים, מנופים. אני חושבת שבערבים אלה נצרב במוחי הקשר האסוציאטיבי: קומוניזם – תעשיה כבדה – פועלים – ארובות.



מה חשבו הורי כשראו את תמונות התבצרות הפועלים במספנות? האם הם האמינו שהפעם המאבק הזה יצליח? האם הם חששו לגורל הפועלים, למודי נסיון מנסיונות התקוממות קודמים?

ברה"מ היתה קומוניסטית כבר לפני מלחמת העולם השנייה, אבל המדינות המכונות מדינות "הגוש הסובייטי" אולצו להצטרף לקומוניזם בתום המלחמה.

שביתת הפועלים של גדנסק ב-1980 היתה האחרונה בסידרה של התקוממיות ונסיונות להקל מעט את חיבוך הדוב הסובייטי. המפה שצילמתי במוזיאון ממחישה זאת היטב. ההתקוממות הראשונה החלה ביוני 1953 במזרח גרמניה. המחאות ברחבי המדינה התעוררו בגלל שלטון הפחד של המפלגה השלטת. המפגינים דרשו רפורמות כלכליות, שחרור אסירים פוליטיים ובחירות חופשיות. הצבא הסובייטי הכריז על מצב חירום. מאות נהרגו, אלפים נעצרו ו-1600 איש נשפטו במהלך האירועים.

אירועים דומים של התקוממות התרחשו גם בפוזנן (פולין) ובבודפשט (הונגריה) ב-1956. ב-1961 חומת ברלין הוקמה לאחר שנתיים של מתיחות בין צבא ברה"מ וצבא ארה"ב על אדמת גרמניה. במרץ 1968 יצאו סטודנטים לרחובות ורשה, גדנסק, פוזנן, וורוצלב וקרקוב כדי לדרוש חופש ביטוי בעקבות איסור על העלאת הצגה בתיאטרון בוורשה, בטענה שהיא אנטי קומוניסטית. ההפגנות דוכאו באופן ברוטלי על ידי הצבא והמשטרה. השלטון הפולני יצא במסע אנטישמי כנגד היהודים.

בבית שמעתי את סיפורי הטנקים החוצים את רוסיה בדרכם לרמוס את פריחתו של האביב בפראג. הורי היו אז בטיול אופניים, וראו שיירות של טנקים נוסעים מולם. בעקבות חילופי ראש מפלגה בצ'כוסלובקיה בינואר 1968 החל תהליך של דמוקרטיזציה ושל חירויות כלכליות ואישיות. זה לא היה מקובל על ברה"מ ומדינות הגוש האחרות. הצבאות של רוסיה, הונגריה, פולין ומזרח גרמניה נכנסו לצ'כוסלובקיה. הממשלה אולצה להתפטר והחל גל של רדיפות.

פועלי המספנות בפולין כבר חוו על בשרם את זרועו של המשטר. בכיכר הגדולה שלפני מרכז סולידריות ניצבת אנדרטה. היא הוקמה לזכר 44 ההרוגים בשביתה במספנות גדיניה. השביתה פרצה ימים אחדים לפני חג המולד ב-1970, לאחר שבוטלו הבונוסים שהובטחו לפועלים. המצב הכלכלי אז היה קשה מאוד, ולכן עורר

את זעמם של הפועלים. השביתה הזו דוכאה בברוטליות, אבל התסיסה הביאה בסופו של דבר להקמתה של סולידריות.



אביב 2018. גדנסק. אני מצפה לראות משהו מאותם ימים של סולידריות: בנינים קומוניסטיים, נמל, עיר תעשייתית. אבל מאורעות גדולים טבעם להתרחש, להרעיד את אמות הסיפים, ולפנות את הדרך לחיים האמיתיים. אין לצפות שהזמן יקפא את הרגע את התחושות והמראות. ובכל זאת אני חשה, שאני מטיילת בבועה תיירותית ממותגת. הרחובות הנאים והמטופחים של העיר העתיקה, המסעדות עם האוכל המוקפד, המרינה הקטנה עם הסירות הפרטיות. "גדנסק עיר החופש" מבטיחים הפרוספקטים. על הבנינים הקומוניסטיים צוירה אומנות רחוב, וקניונים גדולים נפתחו בקרבתם.



על מדרכת הרחוב המוביל אל מרכז סולידריות עומדות שתי פיסות משתי חומות: חומת ברלין וחומת המספנות בגדנסק. שני קטעים אלה הם סמל למאבק לחופש. הסמל מטבעו הוא הפשטה של מורכבות המציאות. הסמל הוא בחירה של פן אחד ממנה, שמיצג רעיון ואידיאולוגיה. הוא חייב להיות פשוט, ומעורר רגשות. אפשר לדמות את הסמל למפתח, שפותח מגירה בארון. ברגע שנשתמש בו תפתח המגירה ונמצא בא את כל אותם מסרים שהסמל מיצג. לפעמים נמצא במגירה מפתחות נוספים – סמלים לעוד קבוצה של רעיונות שמעצבי התודעה שלנו מעונינים שנשתמש בהם. וכך בעזרת סדרה של סמלים אפשר לספר סיפור, ליצור זכרון משותף וקולקטיבי.

כשאנחנו רואים חומה אנחנו חשובים על הפרדה. בברלין החומה הפרידה בין המזרח למערב, בין הדמוקרטיה לטוטליטאריות, בין הכלכלה החופשית לקומוניזם, בין השפע לעוני ולמחסור. תפקידה של החומה היתה למנוע מתושבי מזרח ברלין לעבור למערב. חומת המספנות הפרידה בין מפעל לבין העיר הסובבת אותה. פועלי המספנות יכלו לבוא ולצאת כרצונם. מטרתן של חומות סביב למפעלים היא למנוע גניבות ולהגן על הציבור. מספנות ומפעלים הם מקומות מסוכנים. משהחל המאבק של סולידריות תפקידה של החומה והגדר היתה להשאיר את הצבא והמשטרה בחוץ, לאפשר לפועלים להתבצר עד שיענו תביעותיהם. איש אחד שהפך לסמל, כך מספר שלט ההסבר, קפץ מעל החומה הזאת, כדי להוביל את הפועלים במאבק.

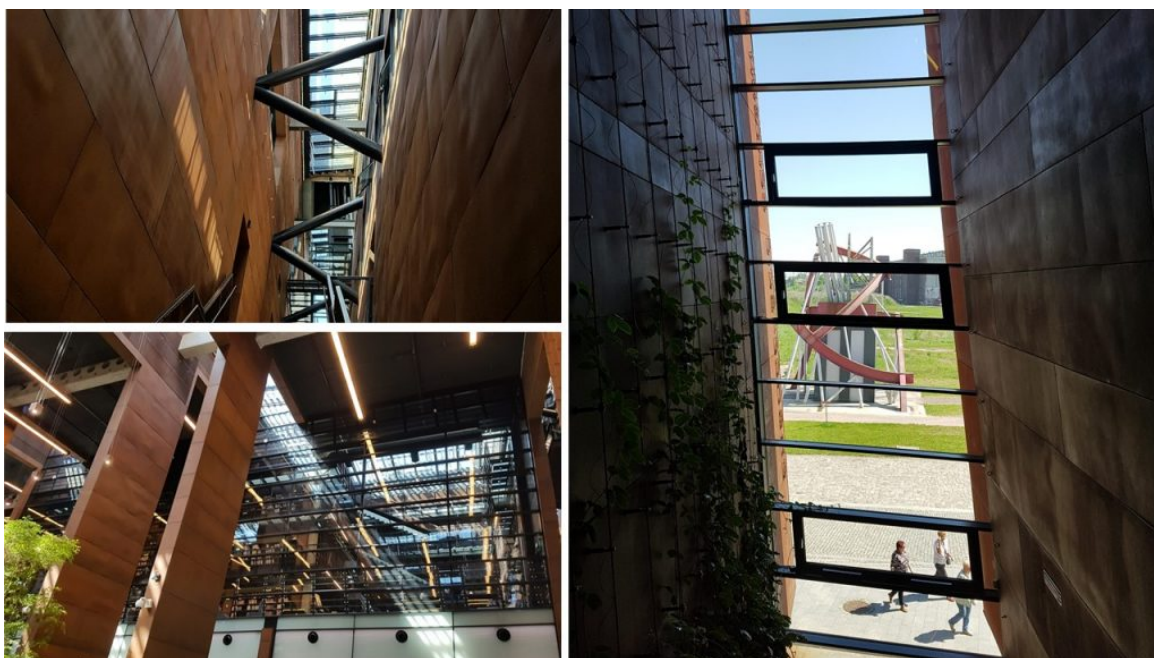


אני ממתינה בכיליון עיניים לביקור במרכז סולידריות. אני מקווה למצוא שם את מה שחמק ממני ברחובות העיר. בהתרגשות ובציפיה אני נכנסת בשער המספנות, שהושאר כמו שהיה אז בעת המאבק. "מרכז סולידריות הוקם כדי לקדם את הדמוקרטיה, את החופש ואת הסולידריות בעולם", כך הוכרז בטקס הפתיחה שלו ב-2014. יש בו מרכז כנסים, ספריה גדולה ופתוחה לכולם ואפילו חדר תפילה שאינו קשור לדת מסוימת.

בראש וראשונה המרכז הוקם כדי לספר את סיפורה של סולידריות, המשמש מוטיב מרכזי בזהות הלאומית של פולין של היום.



ניכר שהושקעה מחשבה רבה בעיצוב המוזיאון והתערוכה בו. מבנה גדול, כמעט נטול חלונות, הנראה כספינה חלודה הנוטה על צידה. החלל הגדול מבפנים מעורר אסוציאציות של בטן אוניה גדולה, נמל עם מנופים, או אולם גדול במפעל פלדה. התערוכה על סולידריות והרקע ההיסטורי שהביא להקמתה פרושה על שתי קומות במרכז. כל המוזיאון עצמו הוא סמל – צורתו, מיקומו, החדרים שבו, התצוגות בתערוכה. אני חשה שקירות המוזיאון מפרידים בין המאורעות ההיסטוריים שהתרחשו בעבר לבין הסמל כיום. אבל מה יש להסתיר שם? עכשיו בעידן הדמוקרטיה אפשר לספר את הכל. לא כן? אני מרגישה מאוכזבת מעט.



"כל השביתה החלה בגלל אישה אחת", מסביר מיכהו המדריך שלנו, ומצביע אל דגם של עגורן המוצב בחלל הגדול. אנה ולנטינוביץ, מפעילת עגורן, פוטר מעבודתה כ-5 חודשים לפני יציאתה לפנסיה. עקב הפיטורין היא עמדה להפסיד את הפנסיה שלה, ולהשאר חסרת כל. אנה היתה עובדת מצטיינת ואהובה על חבריה לעבודה ולכן יצאו להגן על זכויותיה. הם פתחו בשביתה. השמועות על השביתה התפשטו. למאבק הצטרפו במהירות עוד ערים ומפעלים בפולין. הפעם המאבק הזה הצליח. הם נסחו רשימה של דרישות כלפי הממשל ועיקרן הכרה בזכויות ובעצמאות של האיגודים המקצועיים. נציגי הממשל ומנהיגי סולידריות ובראשם לך ולנסה התכנסו במבנה הסמוך למוזיאון ויצאו ממנו כשהם חתמו על ההסכם. מיכהו תולה את הצלחת מאבק זה לעומת מאבקים אחרים, בכך שהם היו מאוחדים, משתפי פעולה, ולמדו מנסיון מר איך להתנהל מול השלטונות. זהו הנאראטיב שרוצה המוזיאון להעביר: אחדות, שיתוף פעולה, עזרה לזולת, הפולנים עושים לעצמם ומשפיעים על העולם.



הסיפור במוזיאון ממשיך ומתמקד במאורעות, ולך ולנסה הוא גיבורן הראשי. סולידריות הלכה וצברה פופולריות בפולין, עוד ועוד אנשים התפקדו לשורותיה. נראה שסולידריות יוצרת סדקים בחומת הברזל – והעולם הריע!

סיפור טוב צריך שיהיה בו קונפליקט. מאבק בין טוב לרע. את תפקיד הרע משחק "העורב" ירוזלסקי. הוא עומד כעת בראש הממשלה, לפני 10 שנים היה זה הוא שנתן את ההוראה לירות במפגינים. הוא מכריז על ממשל צבאי, מוציא את סולידריות מחוץ לחוק. הוא פותח בשורת מעצרים של בכירי ארגון סולידריות, וביניהם אנה ולנטינוביץ.

העולם פותח בסדרת גינויים, לחץ מופעל על פולין. במדינות המערב נערכות תמיכה בסולידריות, במנהיגיה ובפעלים. אפילו ישראל שאין לה יחסים דיפלומטיים עם פולין, מוציאה הודעת תמיכה במאבק סולידריות. בשנת 1983 ולנסה קיבל פרס נובל לשלום על פועלו. הוא חשש שאם יצא מגבולות פולין לקבלת

הפרס, לא יורשה לו לשוב. לכן שלח את אישתו ובנו לקבל את הפרס במקומו. על קירות המוזיאון תמונות קבלת הפרס. גם תמונות אלה בוודאי הוקרנו על הטלוויזיה הביתית שלנו.



קיץ 2018. הרצליה. אני יושבת בחדר העבודה שלי מול מסך המחשב. אני עובדת על כתיבת הפוסט. מהמוזיאון חזרתי עם תחושה שנושא נפילת הקומוניזם לא טופל באופן מעמיק מספיק. אני מחטטת וקוראת חומר באינטרנט. בשיטוטי אני מגיעה לסרט דוקומנטרי משנת 2002 על אנה ולנטינוביץ.

תחילה מופיעות תמונות עגורנים, אולמות עבודה ענקיים, פועלים בקסדות, שלג, אוניות, מתכת וברזל, גושי בנינים אפורים. בעקבותם מסופר סיפור סולידריות מנקודת מבטה של אנה ולנטינוביץ.

"העבודה כרתכת היתה עבודה קשה מאוד ובעלת סכנות בריאותיות", מספרת אנה שהחלה את עבודתה במספנה כרתכת, "היתה קרינה על סגולה וקרינה תת-אדומה. קרינה על סגולה הכאיבה לעיניים, אבל קרינה תת-אדומה השפיעה בטווח הארוך. היא יכלה לגרום לעיוורון. " ובכל זאת היא עבדה בלב שלם, בחריצות והתמדה וזכתה בתואר "גיבורת העבודה" לציון ההשגים האישיים. היא ממשיכה "הקומוניזם חרט על דגלו את השיוויון בין הנשים והגברים. אבל השיוויון היה רק בעבודה הקשה. שכרן של הנשים היה נמוך יותר. כשבאנו לקבל שכר נאמר לנו "מקומה של האישה במטבח" ככה בעזרת משפט אחד שלה הנאראטיב משתנה. המורכבת עולה אל פני השטח. סדקים מתגלים באחדות הסולידריות.



אנה ולנטינוביץ, כך אני מגלה, לא היתה רק הטיפה האחרונה שגרמה לכוס מי המרמור על השלטון להשפך. היא היתה מנהיגה בזכות עצמה, לוחמת חופש ומגינה על זכויותיהם של פועלים. היא היתה פעילה בהתאגדויות חברתיות שקדמו לסולידריות, אישה אינטליגנטית ורהוטה, בעלת יושרה לא מתפשרת. היא סולקה ממקום עבודתה בהאשמת שווא על הפרת הסדר. לכאורה חילקה עלונים ובהם דרישות לטובת הפועלים ודרישה להתאגד. צריך להכיר קצת את הלך החיים תחת שלטון קומוניסטי, כדי להבין שתמיכה כזאת תהיה רק עבור אישה שהיא משכמה ומעלה, מושא הערצה.

לשאלתו של המראיין מדוע ויתרה על הנהגת המאבק עונה אנה בפשטות " השביתה לא יכולה להיות מונהגת בידי אישה. אם הייתי מנהיגה אותה היא היתה דועכת". אז היא העבירה את שרביט ההנהגה לולנסה.

המצלמה עוקבת אחרי אנה. היא עולה באיטיות במדרגות, גבה כפוף מעט. שערות השיבה שלה אסופות בפקעת על קודקודה. היא מתבוננת על העולם של שנות האלפיים דרך זוג משקפיים עבות. אבל הסבתא החביבה למראה הזאת, היא מהפכנית חסרת פשרות בנשמתה. כשפרצו שביתות במספנות גדיניה ב-2002 היא עמדה בלב העיר גדנסק עם שלטי מחאה ותמיכה, ובאה לשערי המספנה כדי לתמוך בהם ולהביע את הזדהותה ואת התרעמותה מהמצב. "לאנשי הארגון יש עבודה ממשלתית, אבל לפועלים אין כלום. הם קוראים לזה סולידריות, אבל זו לא סולידריות שהיתה בשנות ה-80. 21 הדרישות שלנו הן עדיין רלוונטיות." היא אומרת.



ההיסטוריה רשמה שהשביתה הצליחה, שהממשלה נענתה ל21 הדרישות של הפועלים השובתים. גם חתימתה של אנה מופיעה על המסמך הזה. אבל השתלשלות העניינים היתה מורכבת יותר. תחילה ולנסה הוביל מהלך שהביא לחתימת הסכם עם העלאות שכר לפועלי המספנות. עם ההכרזה עמדו כולם לשוב לביתם. אבל אנה נזעקה לעצור את העוזבים. היא חשבה שההסכם בוגד בפועלים, הוא דואג רק לאנשי המספנות, אבל מה עם שאר פועלי פולין? ומה עם הפעמים הבאות? 500 איש נשארו להעביר איתה את הלילה. השביתה חודשה והחלה שרשרת אירועים שהביאה בסופו של דבר לחתימת ההסכם שהביא כוח לאיגוד המקצועי.

הסדקים בסולידריות הלכו והתרחבו עם השנים. אנה וכמה מחבריה המנהיגים חשבו שנעשות פשרות רבות מדי, שסולידריות אינה נאמנה לפועלים. היא הביעה את הביקורת שלה בגלוי. היא חשבה שפולחן אישיות המתפתח סביב ללך ולנסה, מסיח את תשומת לב הארגון מהמטרות. הקרע עם המנהיגים התומכים בלך ולנסה הלך וגדל, והיא עזבה את הפעילות בארגון.

אני מתקשה לזכור מה בדיוק סופר במוזיאון על אנה ולנטינוביץ. הסיור במוזיאון היה סיור מודרך. מיכהו המדריך בחר מה לספר ואיך.

"מה קרה לכל אותם אנשים שהיו בצד המדכא של המהומות?" אני שואלת את מיכהו. "מה עלה בגורלם של השופטים? של החיילים של המשטרה?" "השאלה אינה נוחה לו. מתברר שהם השתלבו בחיים החדשים. מיכהו מסביר שכשנפל הקומוניזם האנשים רק רצו לבנות את חייהם החדשים, הם לא רצו להתעסק בפצעים של העבר. חלק מהשופטים נשאר במערכת המשפט. מפקדי המשטרה המשיכו בתפקידם. גנרל ירוזלסקי כמובן נשפט ונכלא. אנשי סולידריות בעצמם התפזרו על פני הקשת הפוליטית של פולין. "המאבק לחופש איחד אותם" הוא מדגיש, "עכשיו שיש חופש כל אחד יכול לפנות לדיעות הפוליטיות שלו."

נאראטיב של סיפור מכונן צריך להיות פשוט וזורם בכיוון אחד: מהחושך אל האור. הגבולות בו צריכים להיות חדים וברורים. שחור – לבן. רע-וטוב. אין בסיפור שכזה מקום לסיבוכיות, לדקויות, להתלבטויות או למאבקים פנימיים. סיפור מכונן הוא סמל, שיאחד את כולם סביבו.



אחרית דבר. אני צופה בסרט פעמיים. לעיתים עוצרת וצופה בקטעים בשנית ובשלישית. מחפשת את הדקויות ואת הדברים שנאמרים בשפת הגוף. לי ברור שהסיפור הזה היה צריך להיות מסופר אחרת. זו לא פעם ראשונה בהיסטוריה שנשים מובילות, נשארות בסוף מאחור. אנה לא ממש נמחקה מעל דפי ההיסטוריה. שי רבים מדי שהכירו אותה ואת פועלה. המבקרים בגדנסק יכולים עוד למצוא את הבית בו היא חיה או לכבד בדממה את הפסל שלה, שעומד בכיכר על שמה. אנה נהרגה בתאונת מטוס ב-2010.

סולידריות מידע נוסף

אתר מרכז סולידריות מכיל [מידע על המקום](#), [שעות פתיחה ותערוכות מתחלפות](#).

תיאור מפורט על [התכנים המוצגים בתערוכה המרכזית ורקע להקמת המרכז](#). אנחנו סיירנו בתערוכה עם מדריך אך לדעתי עדיף לסייר לבד. אפשר לקחת מדריך קולי בעת רכישת הכרטיסים, התצוגות מלוות בהסברים באנגלית. אל תשכחו לעלות למרפסת התצפית על הנמל – אנחנו לדאבוני, פספסנו.

סיפור חייה של אנה ולנטינוביץ: [במאמר ובסרט הדוקומנטרי](#) שתיארתי.

מאמר מעניין ומעורר מחשבה המנסה לפענח את [סוד ההצלחה של האיגוד](#)

פירוט [תכן 21](#) הדרישות שדרשו וקיבלו הפועלים.

מכתב פתוח לפרלמנט האירופי שכתבו אנה ולנטינוביץ וחבריה בנושא סולידריות והמחקר הנדרש לשמר את האמת.

10 תמונות איקוניות של היציאה לחירות – לא תמצאו כאן תמונה של אנה ולנטינוביץ.

עוד תמונות שמתארות את עידן הקומוניזם בפולין.

פוסטים נוספים בעניין קומוניזם

על המפגש הראשון שלי עם פולין ותחילת החיפוש אחר עקבות הקומוניזם אפשר לקרוא בפוסט התקופה האפלה של וורשה הקומוניסטית.

אמרתם קומוניזם – אמרתם רוסיה. איך נראים החיים בעידן הפוסט סובייטי בעיר אחת בשוליה רוסיה של היום – משולש קמציטקה.

על מעורבותו של יוחנן פאולוס השני בהפלת הקומוניזם בפולין למדנו בעת ביקור בעיר העתיקה של קרקוב. לאזרחי הגוש הסובייטי הונגריה נחשבה כמדינה החופשית מכולן. על האופי היחודי של הקומוניזם בהונגריה, על זכרונות נערה מאז, ועל המפגש עם שרידיו בבודפשט של היום אפשר לקרוא בפוסט בודפשט: בין הגולש לקומוניזם.

איך נראו הצעצועים ומשחקי הילדות של הילדים שגדלו מעבר למסך הברזל? דוגמה לכך אפשר לראות בפוסט וילנה- זכרונות ילדות מפעם

בטיול המשפחתי שלנו בלטביה הלכנו לבקר במקלט אטומי סובייטי. היה מצמרר למדי.

דנה לב, בלוגרית ישראלית שחיה ברומניה, כתבה על הקשר בין צבים, מכונות מרוץ וקומוניזם.

לפחות דבר אחד טוב יצא מרעיונותיהם של מארקס ואנגלס, אבות הקומוניזם. הסופרג'יסטיות באנגליה שנלחמו על שוויון זכויות הושפעו מהם. על מאבקן ועל התערוכות באנגליה במלאת 100 שנים למאבקן כתבה חברתי הבלוגרית רבקה קופלר.



➤ [החיילת עושה תגלית – איך נראית ישראל בעיניו של תייר?](#)

➤ [חופשה בגדנסק חלק ב – אתרים וטיול בעיר](#)

25 תגובות

מכל [מנור](#) לפני 3 שבועות 

פוסט מרתק. גם אני מתעניינת בתקופה הקומוניסטית – משני עברי המסך. אצלי זה התחיל בבודפשט, המשיך לברלין, לטביה ומשם לפולין. מבחינתי השיא היה בגדנסק. חוויתי אותה אחרת ממך. אולי בגלל שביום הראשון סיירתי עם אניה (שהגישה שלה הייתה שונה משל מיכהו) וראיתי את השכונות ששוקמו, שמעתי את הסיפור של לגדול בתקופה היא ולחווה את המהפכה, ממקור ראשון. אני דווקא השתאיתי כיצד גדנסק הצליחה לשקם את עצמה לאחר הקומוניזם ובכלל כיצד מחדש היא, כמו עוף החול, ממציאה את עצמה מחדש, קמה מההריסות וממשיכה הלאה. בפעם השנייה לנו בחלק של העיר שלא שוקם, אבל נבנו בו שיכונים ולמרות שהוא לא מלוקק, הוא מאד מטופח והאווירה בו הייתה נעימה ביחד עם תחושה שנותנים מקום לעבר ולהווה יחדיו. הרגשתי שהאמירות "עיר של חופש" הן לא מהפה אל החוץ, אלא זה משהו שקיים באנרגיות של העיר, עיר נמל, וחוזר על עצמו בוארציות שונות.

השב



תודה מיכל! מעניין מאוד מה שאת כותבת. אין ספק שכשמטיילים עם מדריך האינטרפרטציה שלו משפיעה על התפישה של המקום. כשאני מטיילת לבד אני מאוד אוהבת את השכונות האלה, שמחוץ למרכז. המראה שלהם ולאו דווקא של מרכז העיר בעיני הוא הסמן של אורח החיים ואיכות החיים של העיר. מיתוגים של עיר אני ממש לא אוהבת. בעיר יש המון רבדים. החופש זה משהו שאני מרגישה בכל עיר במזרח אירופה, מאז נפילת הקומוניזם בראש ובראשונה קיבלו חופש. היום אתה כאן – מחר בעיר אחרת. זה משהו שלנו אין. אין גבולות פתוחים.

השב



סולידריות היא מילה שפסה מן העולם. פעם כשהיא היתה קיימת, היה קל יותר. היתה חברה להתייחס אליה, היה מי שנתן גב אחד לשני, לפחות כך נדמה. היום, אם מבינים לעומק את פירוש המילה, מבטלים אותה מיד ומאמצים מילים חלופיות שאומרות משהו אחר לגמרי כגי להצדיק את הלבד, את זה שכל אחד לעצמו. תודה על סקירה מעניינת של תקופה שהיתה ואיננה עוד. תודה על התובנות שלך ממנה – הן חשובות ביותר, ותודה שביקרת בעיר, שמעולם לא חשבתי אותה למעניינת ודרך עינייך אני מבינה דברים בצורה אחרת.

השב



תודה רבה רבקה על התובנות המעניינות שלך בנושא. אני מסכימה איתך שהחברה שלנו הולכת יותר ויותר כלפי האינדיבידואל. אני חשובת שזה לפעמים אפילו קיצוני, כי כדי לעשות דברים מורכבים, לשנות נורמות, צריך קבוצה שעובדת ופועלת יחד. אני שמחה שהצלחתי להעביר, עד כמה העיר מעניינת.

השב



כחברה ופעילה (לשעבר) באיגוד מקצועי, ששינה את צורת ותנאי העבודה בארגון בו אני עובדת, אני סקרנית כבר שנים לבקר במוזיאון סולידריות. מעניין מאוד היה לקרוא את הפוסט, ולמרות אכזבתך, אני חושבת כן לבקר שם בקרוב. בניגוד לקודמתי שהגיבה, אני מאמינה, מנסיוני, שהמילה סולידריות כן יש לה מקום, (וכמובן מעבר

למילה, המשמעות החברתית שלה) וכן יכולה לחולל שינויים חברתיים, הבעייה היא שקשה לרצות את כולם, ולכן האכזבה של הקהל/הקבוצות מתוצאות המשאים ומתנים של מאבקים השונים. כל שינוי חברתי מחייב סולידריות, בלעדיה דברים לא יזוזו..

השב

לפני 3 שבועות [yanina.zaslavsky](#)



לימור את מעלה כאן נושא חשוב של איגודים מקצועיים בימינו. אין ספק שיש חשובות להתאגדות ביחד, ולטובת נושא כמו שיפור תנאי עבודה. גם בימינו למרות שמדבור במדינה דימוקרטית אין ספק שיש מי שתנאי עבודתו גרועים. אין ספק שרק ביחד אפשר להזיז דברים. אני חושבת שבהחלט כדאי לבקר במוזיאון. לדעתי כדאי לבקר לבד וללא הדרכה. אני הגעתי אם מערכת של ציפיות, חלקן כמובן לא הגיוניות – אולי אפילו קצת ציפיתי לראות הכל בשחור-לבן 😊 תודה רבה על תגובתך, ואני סקרנית לשמוע מה יהיו החוויות שלך אחרי הביקור.

השב

לפני 3 שבועות [אורה גזית - חלומות שמורים](#)



פוסט חשוב ומעמיק. הכי אהבתי (כרגיל) את החיבור לזכרונות ולחוויה האישית.

השב

לפני 3 שבועות [yanina.zaslavsky](#)



תודה רבה אורה! אני לעולם לא אצליח להשתחרר – למרות הכל – מהחינוך הפרלטרי. 😊

השב

לפני 3 שבועות [Tova](#)



ינינה, בד"כ פולין ואני לא (גם לא נכנסת לפוסטים). אין לי מה לחפש שם, איבדתי בפולין יותר מדי ... דוקא הכותרת, שלא ממבשרת על "דיסנילנד החדש" סיקרנה אותי. פוסט מרתק בכל ההבטים והתגובות פה ממשיכות את הפוסט. תמיד חשבתי שמעמד האישה בתקופה הקומוניסטית קצת יותר שוויוני, מסתבר שממש לא. בהרבה מאבקים מהפכניים לאורך ההסטוריה, התהילה "נגנבת" ע"י הגיבור המתקשר. ואחרון, למרות שלא באנו מאותו רקע, גיל... מצאתי את עצמי מזדהה עם הסיפור האישי/משפחתי שלך.

לפני 3 שבועות [yanina.zaslavsky](#)



תודה רבה טובה על התגובה שלך. אני מאוד מעריכה את זה שנכנסת לקרוא. האמת היא שגם אני מופתעת מחדש בעניין האי שיוויון הקומוניסטי. בבית גדלתי בהית שיווינו למדי – שני הורי היום מורים- שניהם נטלו חלק בגידול שלנו ובמטלות הבית, וההחלטות התקבלו במשותף. האוירה בה גדלנו אחי ואני היתה – שנוכל לעסוק בכל מה שנרצה, אבל אנחנו חייבים להיות מסוגלים לפרנס את משפחתנו, בעצמנו. חשבתי שכך זה בגלל הקומוניזם. אגב במקומות מסויימים בברית המועצות אכן הקומוניזם הביא ליותר שיוויון והוריד את הרעלה מהנשים – במקומות רבים במדינות הסטאן. אבל למעשה הקומוניזם הביא בעיקר לקיומה של חברה מטריאכלית בעל כורחה : האישה טפלה בילדים, עבדה, השיגה מזון, והגבר – היה נוכח נעדר. אבל זה כנראה לפוסט אחר. מרגש אותי שאת מזדהה עם הרקע שלי. האם גם את בת למהגרים? אני חושבת שלכולנו המהגרים יש סיפור דומה..

השב

לפני 3 שבועות [Tova](#)



כן, שניהם "הגרו" מפולין/ניצולי שואה (לצערי כבר לא איתנו)

השב

לפני 3 שבועות [זיוה](#)



ינינה,
אני מסירה את הכובע על ההתבוננות המעמיקה והספקנית שלך ובעיקר על הבלטת סיפורה של אנה ולנטיבוביץ'. הסיפור מעלה מחשבות נוגות מאוד על מקומן של נשים, אבל ברור לי שמנהיגות כרוכה לרוב גם בווייתורים ובפשרות רבות. זו חלק מהמורכבות, ובעולמנו היום כבר מזמן אין דיכטומיה בין טוב לרע וקשה להאמין במשהו בכלל. מעניין מה היה קורה לאנה אילו לא העבירה את שרביט המנהיגות לוולנסה.
ובקשר למרכז סולידריות – ברור לי שצריך לבקר בו לבד ללא הדרכה.

השב

לפני 3 שבועות [yanina.zaslavsky](#)



תודה רבה זיוה על התגובה שלך. אין ספק שאצל אנה המטרה קדשה את האמצעים, ולכן מבחינתה היה כדאי לוותר על המנהיגות ולו רק שהמאבק יצליח. באמת מעניין מה היה קורה לה, אני חושבת שהממסד היה נוקט כלפיה ביד קשה, מכופף אותה. ולעניין הקומוניזם – עם סולידריות או בלי, לדעתי הוא היה מתמוטט גם ככה. ברה"מ בשלב הזה כבר התחילה להתגלגל במורד המדרון.

השב

לפני 2 שבועות [אורלי אופק](#)



ינינה היקרה,
פוסט לא שגרתי, מעניין ומעמיק ומעורר מחשבה. שמרתי אותו לעצמי לסוף השבוע כדי לקרוא בשקט...
חשפת בפניי נושא שהיה פחות מוכר לי, בדרך מעניינת ובכתיבה קולחת – ועל כך תודה!

השב

לפני 2 שבועות [yanina.zaslavsky](#)



תודה אורלי, אותי הנושא מאוד מעניין. בפוסט הזה דיברתי רק על קצה הקרחון של כל הנושא המורכב הזה.

השב

לפני 2 שבועות [משה](#)



תודה ינינה. מעניין מאוד לקרוא, שפכת אור על תקופה בה אירעו תהליכים שבסופם פולין השתחררה מהקומוניזם. כשביקרתי בגדנסק לא הייתי מצוי בפרטים ממש. התוודעתי לחלק מהדמויות המוכרות, קצת יותר. בשרידים לתקופת השלטון הקומוניסטי, אני נתקל מידי פעם ברחבי פולין, בכלי תעופה רוסיים המוצבים להם במקומות שונים, בשולי הדרכים, מן סוג של אנדרטאות לכלים ששימשו את חיל האוויר הפולני, כך השבוע בדרך הכפרים מוורוצלב לפוזנן, מטוס קרב מיג 21 מתוצרת סובייטית, או סוג של מוזיאון כלי רכב קרביים, תותחים טנקים ועוד, מחוץ לילנה גורה, וכך בפוזנן ושאר מקומות. אז לצד המערביות המתפתחת, הקניונים המודרניים, ערים, טירות, וכנסיות עתיקות, ישנה נוכחות סובייטית במרכאות בארכיטקטורה, בניינים שונים, שהצבע השולט היה חום. מה שהשבוע קראתי, זה שרוסייה מקיימת נוכחות צבאית בגבול המשותף עם פולין. וישנה סוג של מתיחות כללית בדרך כלל, מאחר ופולין חברה בנאט"ו, נקווה שבמקרה זה, ההיסטוריה לא תחזור.

השב

yanina.zaslavsky לפני 2 שבועות



תודה משה, לא יצא לי לנסוע באיזורים הכפריים של פולין אני בטוחה שהשרידים האלה נותנים אופי יחודי ומעוררים מחשבה. מדינות מזרח אירופה בהחלט חוששות מהדוב הרוסי, שמא יתעורר. בטיול שלי לפני שנתיים בשולי רוסיה היה ניכר עליה בלאומנות ובהתחמשות. ללא ספק גם פוטין רוצה להפוך את רוסיה להיות גרייט אגיין. אבל זה כבר לא קומוניזם.

השב

נטע קלימי עילם לפני 2 שבועות



ינינה, היה מרתק לקרוא ולהשכיל. גם בגלל המבט היום על מה שהיה אז זמן אמת והיום הוא היסטוריה וגם כי שזרת בתיאור את סיפור משפחתך ונקודת הראיה המיוחדת שלך. הפוסט מוסיף עוד פרספקטיבה לכל מה שכתבתן במסגרת הסיור בגדנסק

השב

yanina.zaslavsky לפני 2 שבועות



תודה נטע, היה חשוב לי להאיר זוויות נוספות בעיר היפה ושוקקת תיירים הזו. ההיסטוריה הזו מעניינת ונוגעת לי. אני שמחה שעוד אנשים מוצאים עניין.

השב

יונית לפני 2 שבועות



התמכרתי ל"סדרת גדנסק" והפעם יותר מתמיד. אולי בגלל הפן האישי- העכשיו ואז, אולי בגלל שיש לי שריטה במוח של נקודת מבט של מקומה של האישה בתהליכים היסטוריים וזו זווית שיותר מעניינת אותי. ובעיקר בגלל שאני מתכננת על המרכז בקרוב, והזווית שלך נתנה לי נקודת מבט נוספת. אז תודה.

השב

yanina.zaslavsky לפני 2 שבועות



תודה יונית, אני שמחה שהפוסט הזה מצליח לעורר עניין. אני סקרנית אהיה לשמוע על חווית הביקור שלך שם.

השב

לפני 2 שבועות [עפר קידר](#)



פוסט מרתק – למדתי ממנו הרבה!

השב

לפני שבוע 1 [yanina.zaslavsky](#)



תודה עפר, אני שמחה לשמוע!

השב

לפני שבוע 1 [נורית](#)



ינינה יקרה,
רק עכשיו עם חזרתי מחו"ל השלמתי קריאה...
פוסט מרתק כרגיל ובהחלט מעורר מחשבות. בעקבותי קראתי רבות על הארגון והשפעתו על נפילת הקומוניזם ומסך הברזל. מעניין שיש כל כך הרבה חילוקי דעות על ההשפעה האמיתית של ארגון סולידריות ובייחוד על ולנסה. האיש הואשם ב"הלשנה-מסירת שמות של פעילים למשטר-זה היה לפני הקמת הארגון. הוא הכחיש אבל יש "ניירות" התומכים באישום זה. ובכלל כנראה שבתור פעיל היה הרבה יותר מוצלח מאשר נשיא.
ממש התרגשתי לקרוא על אנה. הריאון איתה הזכיר לי את מעמד האישה בקיבוץ. כביכול שיוויון אבל למעשה-מקומה השכיח היה במטבח ובחינוך...
אז למרות שפולין אינה ברשימת החלומות כרגע, תמיד מעניין לקרוא..
תודה על השיתוף ועל פעילותך הברוכה.

השב

לפני שבוע 1 [yanina.zaslavsky](#)



תודה רבה נורית יקרה על התגובה שלך. הפתעת אותי בעניין הקיבוץ. חשבתי לתומי ששם כן היה שיוויון..